

Sant Martí d'Avià

Avià

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Nucli antic, c/ Padró, 11. 08610 AVIÀ
Emplaçament Zona sud de l'eixample del nucli antic

Coordenades:

Latitud: 42.0754
Longitud: 1.82522
UTM Est (X): 402822
UTM Nord (Y): 4658816

Classificació

Número de fitxa 08011 - 3
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Neoclàssic
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: BPU. POUM Avià, DOGC 12/07/2011
Número inventari 2944 (1983)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Solsona. Palau Episcopal. 25280 SOLSONA
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dt., 23/10/2001 - 02:00
Data de la darrera revisió: dt., 29/04/2025 - 12:29

Descripció

L'església parroquial d'Avià es troba situada a la part sud del nucli antic del poble obrint-se cap al nou eixampla del camí de Santa Maria. És un edifici de planta rectangular, de tres naus amb fornícules a les parets laterals, amb la façana orientada al sud obrint-se a la plaça de l'Església. Compta amb un campanar de planta quadrada, de 23 metres d'alçada, situat sobre la teulada pel costat de ponent, seguint la tipologia dels campanars del segle XIX a la comarca: amb tres pisos, dues finestres d'un sol arc de mig punt a l'últim pis on es troben les campanes i amb barana a la part superior. Adossada al mur de llevant de l'església s'alça la Rectoria, edifici de la mateixa època que l'església. Darrera de la rectoria es va construir la sagristia en acabar la Guerra Civil i que queda integrada en el conjunt. L'interior de l'església és de decoració molt senzilla, igual que la façana principal que té una rosassa circular a la part superior, dues finestres petites a cada costat i la porta al centre. La porta té un arc escarsser cec sobre la llinda horitzontal i dues pilastres adossades a cada costat amb capitells i bases. L'any 1983 es van restaurar les façanes repicant tot l'arrebossat i deixant la pedra vista, amb la imatge que veiem actualment.

Observacions:

A inicis de l'any 2000 es va celebrar els 200 anys de construcció d'aquest edifici i per a commemorar-ho es va instal·lar un rellotge al campanar amb toc automàtic de les campanes. El nou cementiri d'Avià, situat sota de cal Lluch, va ser construït al 1854 degut als primers brots de còlera apareguts a Avià, fet que feia insalubre el cementiri al mig del nucli urbà. Així va ser com el vell cementiri es va abandonar i molts veïns van construir barraques per guardar llenya i bestiar que es van enderrocar a inicis del segle XX en fer el nou edifici de l'Ajuntament i Escoles a la plaça Abat Oliba.

Història

S'atribueix la construcció de la primera església de Sant Martí d'Avià al Comte Guifré (879-897), essent consagrada pel bisbe Nantigís de La Seu d'Urgell el 12 de gener de l'any 907 (BARAUT, 1978). Aquesta església es trobava al mig del nucli antic, a la sagrera, al lloc que actualment ocupen les cases de Cal Serra i cal Gabarró. Aquesta era l'església del castell d'Avià, al comtat de Berga, i des de la seva construcció esdevé parròquia del terme i del lloc de Clarà, i estarà subjecta al bisbat d'Urgell. L'any 1003 el comte Oliba donà al monestir de Santa Maria de Serrateix la parròquia de Sant Martí d'Avià amb la seva sufragània de Sant Sadurní de Clarà (JUNYENT, 1992). L'any 1190 Berenguer de Peguera i els seus germans van vendre en franc alou a Pere de Berga tot el que tenien a la parròquia de Sant Martí d'Avià. L'any 1312 es confirma la categoria de parròquia en la visita al deganat de Berga, esmentant la renda anual de sis lliures a Santa Maria de La Seu d'Urgell (BENET, 1993). Durant la primera meitat del segle XVIII alguns masos de la parròquia encara capbreuaven al monestir de Serrateix (ADS) pagant la primícia al prevere de Sant Martí d'Avià. A finals del segle XVIII l'antiga església fou enderrocada i construïda de nova planta sota la mateixa advocació als afores del nucli, a uns 100 metres de l'antic emplaçament, mantenint les esglésies de Santa Maria i Sant Serni de Clarà com a sufragànies. El campanar es va finalitzar l'any 1826. També es va traslladar el cementiri que es trobava al redós de l'església a la mateixa època. En l'antic emplaçament de l'església es va trobar l'any 1981 un capitell, un parament de paret amb un bordó, un arc diafragma i varies tombes excavades a la roca i que actualment són tapiades. La ubicació de l'antiga església i del cementiri a la sagrera la coneixem per aquestes restes trobades i per la informació que ens facilita documentació diversa, entre la que destaquen els pergamins de cal Mas (APM) i el record d'algunes persones del poble que havien vist les restes del cementiri.

Bibliografia

BARAUT, C. (1978). Les actes de consagracions d'esglésies del Bisbat d'Urgell (segles IX-XII). Urgellia, núm. 1. JUNYENT, E.: Diplomatar i escrits literaris de l'abat i Bisbe Oliba, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1992, doc. 32. BENET ICLARÀ, Albert (1993). "Relació de parròquies visitades pel vicari arquepiscopal de Tarragona a la Diòcesi d'Urgell els anys 1312-1313", a L'Erol nº 41, pag. 18. ARXIU DIOCESÀ DE SOLSONA, Capbreus de las rendas del terme de Avià al Monestir a la Abadia de Serrateix, de 1701 a 1772. GAVÍN, J.M. (1985). Inventari d'esglésies. Vol. 17 El Berguedà. Ed. Arxiu Gavín. Barcelona.

